

govor kritikam, ki smo jih brali v listih o nekijh knjigah, ki so izšle v zadnjem času.

Ako so hospitacije del uradnih konferenc, potem zagovori proti kritikam v listih ne sodijo vanjo; ako pa so taki odgovori umestni, potem pa naj se učiteljstvo ne sili k hospitacijam na tak način, kakor se je to zgodilo. Zagovor je obsegal trditev, da so formulirani stavki, ki naj se mehaniško navadijo: »višek pedagogike«, ker na primer: 4. božja zapoved je tudi formaliran stavek; dvakrat dve je štiri — je tudi formaliran stavek. — O, Bog! o Bog!

Drugi del zagovora je pa veljal prof. Oroženu, ki pa ni bil navzoč. Že to dejstvo je velika netaktnost. Ker se je podpisal g. Orožen pod svojo kritiko s polnim imenom, bi mu moral g. nasprotnik dati priliko, da sliši, kako zavrača njegovo kritiko. Edina prava pot bi bila, odgovarjati javno, kakor je bila kritika javna.

Dasi je učiteljstvo po izvajanjih, ki jih je dne 21. pr. m. slišalo po hospitaciji, za nekaj časa dobilo vtisk, da sta Orožnovi knjigi »Zemljepis za meščanske šole« vsaj tako slabi, če ne še slabši, kakor kritikovane učne slike; vendar stoji danes v javnosti, da imajo učne slike precejšnje pomankljivosti. Izgovor, da imajo druge knjige tudi napake, pač ne opravičuje lastnih napak — ker vkljub temu »pomaranče vendar nikoli ne bodo rasle v Vipavi.« — Kdor je prepričan o resničnosti svojih trditev, se mu ni treba bati javnosti ter se zagovarjati pred učiteljstvom v trenutku, ko taisto ne sme govoriti! Koga napadati v njega nenavzočnosti, da se ne more braniti, to je tako malo dostojno in umestno, kakor bi bilo malo dostojno in umestno prisluškovanje pri vratih.

Vrhutega nam ne gre v glavo, da bi sl. c. kr. mestni šolski svet vabil učiteljstvo k takim sestankom, ako bi vedel, kaj se bo vršilo pri njih.

Ljubljansko učiteljsko učiteljstvo je pač že odraslo otroškim hlačicam, da bi take stvari mirno prenašalo, zato je ostro obsojalo to postopanje in ga bo tudi v bodoče.

Naj nikar nihče ne misli, da je ljubljansko — in vse ostalo učiteljstvo kopa plašne otročadi, ki se takoj poskrije po kotih, kakor hitro kdo zavzdigne roko! Zatorej pamet v roke in glave ne prepokoncu! Kdor ne gleda pod noge, se lahko izpodtakne in — pade.

O šolski higijeni z ozirom na kongres v Norimberku.

Pri letošnjem glavnem »Zavezinem« zborovanju poročal Fr. Kocbek.

Obče znano je pravilo, da le v zdravem telesu biva zdrava duša. Zaradi tega imajo učitelji dolžnost, da ne samo duševne sile in zmožnosti, nego tudi telesne posameznih učencev harmonično razvijajo.

Do novejšega časa so v tem oziru mnogo grešili, ker so vzgojo telesa na stroške duševne izobrazbe preveč zanemarjali.

Prvi, ki so že po svojem poklicu opozorili na omenjeno neskladnost vzgoje, so bili zdravniki, četudi so pedagogi in razna šolska oblastva dolgo časa nasprotovali njihovim prizadevanjem, oziroma so podcenjevali veliki namen telesne vzgoje.

Nestor in najodličnejši prvoborilec za uvedbo šolskih zdravnikov je dr. Cohn v Vratislavi (Breslau). Pred 40. leti

je našel v vratislavskih šolah veliko temo; zato si je neumorno prizadeval, da spravi v šole več svetlobe. V letih 1864. do 1866. je preiskal oči 10.000 učencev v Vratislavi ter je iskal vzroke kratkovidnosti, obenem pa predlagal nasvete, kako bi se oči ohranile zdrave. Enake preiskave drugod na 200.000 otrokih so dognale, da je kratkovidnost (myopie) najrazširjenejša šolska bolezen, ki se glede števila in kakovosti kratkovidnih z višjo kategorijo šol še stopnjuje. Množica teh velikih števil je govorila in v vseh kulturnih državah se je zbudilo občno zanimanje za vprašanje, kako vpliva šola na zdravje učencev. Nastala je mnogobrojna literatura o zgradbah šolskih poslopij, pri kateri so razen zdravnikov sodelovali tudi stavbeniki mojstri, šolniki in oblastva. Po dolgem odlašanju so na Nemškem in drugod razne vlade in mestni zastopi vendarle nastavili šolske zdravnike. Samo v Nemčiji imajo sedaj v 234 mestih že 676 šolskih zdravnikov.*) Zanimiv je dogodek v Vratislavi, kako nerazumno so postopali v zadevi šolskih zdravnikov. Tam se je leta 1886. ponudilo 572 zdravnikov, ki so hoteli v šoli prostovoljno in brezplačno delovati, a so bili odklonjeni z razlogom, da bi se po nadzorovanju šolskih zdravnikov zbudili le predsodki in nezaupnost v starših proti šoli.

Za blagor ljudstva vneti znanstveniki so že davno marljivo gojili občno higijeno, ki se razteza na ogromno področje. Na vseh velikih higijeničnih kongresih, začenši z onim v Genovi l. 1882., so bila v posebnih oddelkih predavanja in diskusije tudi o šolskohigijeniških vprašanjih. Zaradi tega vedno se razširjajočega področja in novo navršenih vprašanj ni bilo mogoče, da bi vse nagromadeno gradivo mogli temeljito preresetati in prebaviti.

Zaraditega so naravnim potom zavoljo nujne potrebe ustanovili društva za šolsko higijeno v Nemčiji, na Francoškem, Angleškem, Nizozemskem, Ogrskem, v Švici itd. Njih občna naloga je, da se mladi organizem ojači, vedno bolj razširjajoča se nervoziteta in prezgodnja onemoglost pa zabrani.

Resnične so besede prof. dr. Griesbacha, ki je rekel, da sta medicina in pedagogika najodkritosrčnejša zastopnika humanitete ter zasledujeta najvišji smoter človeškega hrepenenja, namreč da ohranita cvet naroda telesno in duševno zdravega.

Šolska higijena je postala samostalna specijalna znanost, katere delokrog je vedno širji in intenzivnejši, kar nam nepobitno dokazuje dotično velikansko slovstvo. Razen nebrojnih knjig in brošur, ki se vsako leto prijavljajo v raznih jezikih, izhajajo tudi strokovni listi. Prof. dr. Fr. Frisman v Curihu v Švici izdaja »Zeitschrift für Schulgesundheitspflege«, kateri list je ustanovil dr. L. Kotelmann v Hamburgu ter izhaja že 17. leto. Omenjeni list ima še prilogo »Der Schularzt«. Vsak mesec izide ena številka, letnik velja na leto 8 K.

Razen tega najznamenitejšega lista izdaja Vanselow časnik »Das Schulhaus«, prof. Griesbach v Mühlhausnu na Elzaškem pa »Gesunde Jugend« v 6. zvezkih na leto.

A tudi drugi listi, kakor: »Die Kinderfehler« Zeitschrift für Kinderforschung mit besonderer Berücksichtigung der pädagogischen Pathologie (Langensalza, 9 letnik), potem »Gesundheit« (Hygienische und gesundheitstechnische Zeitschrift, Lipsija, 29. letnik) ter »Werde gesund«

*) Koliko jih je pa v Avstriji?!